

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIDA TARBIYALANUVCHILARGA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH UCHUN SHART-SHAROITLARNI TAKOMILLASHTIRISH

G'ofurova Dildora G'ofurovna

Qashqadaryo viloyati Koson tuman

10-Davlat maktabgacha ta'lim tashkiloti

Tayyorlov guruh tarbiyachisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7238115>

Annotatsiya

Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalariga asoslangan raqamli ta'lim tarbiyalanuvchi yoshlar uchun keng imkoniyatlar yaratib berishi bilan an'anaviy ta'lim tizimidan farq qiladi. Maktabgacha ta'lim muassasalaridagi islohotlarning hozirgi bosqichida jiddiy o'zgarishlar ta'lim jarayoniga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini (AKT) joriy etish bilan bog'liq. Islohotni amalga oshirish muassasa tomonidan taktik, uslubiy va tashkiliy vazifalarni hal etish orqali amalga oshiriladi.

Annotatsiya

Цифровое образование на основе современных информационно-коммуникационных технологий отличается от традиционной системы образования тем, что создает широкие возможности для молодежи. На современном этапе реформ в дошкольных образовательных учреждениях серьезные изменения связаны с внедрением информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) в образовательный процесс. Реализация реформы осуществляется учреждением путем решения тактических, методологических и организационных задач.

Annotation

Digital education based on modern information and communication technologies differs from the traditional education system in that it creates wide opportunities for young people. At the current stage of reforms in preschool educational institutions, serious changes are related to the introduction of information and communication technologies (ICT) into the educational process. Implementation of the reform is carried out by the institution by solving tactical, methodological and organizational tasks.

Maktabgacha ta'lim tashkilotida tarbiyalanuvchilarga axborot texnologiyalaridan foydalanish uchun shart-sharoitlarni takomillashtirish

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida qo'llaniladigan AKTning turli toifalarini ko'rib chiqib, ikkita muhim xulosaga kelish mumkin: (a) maktabgacha ta'lim

muassasalarida AKT bilan bog'liq aniq xavflarni minimallashtirishning eng (va yagona) samarali usuli bu bir nechta AKTni boshqa faoliyatga integratsiya qilish; (b) AKTning keng doirasi ichida MTT odatda faqat bir nechtasini ishlatadi: ular ba'zi murakkab toifalar va vositalarni e'tiborsiz qoldiradilar.

Ta'limda ko'pincha kompyuter "o'quv dasturlari" bilan, ko'p hollarda interfaol doskadan foydalaniladi. Yaxshi ishlab chiqilgan raqamli ta'lim resurslari bolalarga o'z munosabatini bildirish va o'zini ifoda etish uchun keng imkoniyatlar yaratib, ijodkorlikni rag'batlantiradi. Biroq, dasturlashtiriladigan o'yinchoqlar ko'pincha yanada katta imkoniyatlarni taqdim etadi. Bu AKTning boshqa toifalariga ham taalluqlidir: bunday vositalar bolalarning o'qishida juda samarali motivator bo'lishi mumkin. Bolalar qiziqarli muammolarni hal qilishga yordam beradigan va o'rganish uchun ilgari ko'rilmagan imkoniyatlarni taqdim etadigan vositalarni o'rganish va almashishni yaxshi ko'radilar. Misol uchun, bolalar bog'chada va undan tashqarida raqamli kameralardan foydalanishni boshlaganlarida o'quv jarayoni sezilarli darajada o'zgaradi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotining rasmiy platformasi axborot texnologiyalaridan foydalangan holda ota-onalar bilan ishlash shakllaridan biridir. Maktabgacha ta'lim tashkilotida platformalarning tizimli ravishda asosli qo'llanilishi zamonaviy ta'lim muassasasida o'quv jarayonini optimallashtiradi; ta'limning dolzarb muammolarini hal etishda o'qituvchi-pedagogning kasbiy faoliyatini takomillashtiradi. Bolalar bog'chasi uchun Internetdagi rasmiy web-platformasining mavjudligi ota-onalarga maktabgacha ta'lim tashkiloti, guruh hayoti, bo'lib o'tayotgan voqealar, yangiliklar haqida tezkor ma'lumot olish imkoniyatini beradi.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti platformasining maqsadi ta'lim tashkiloti to'g'risidagi ma'lumotlarning ochiqligi va foydalanish imkoniyatini ta'minlashdir. Ushbu maqsadni amalga oshirish maktabgacha ta'lim tashkiloti xodimlarining ota-onalar va tarbiyalanuvchilarni jalb qilgan holda birgalikdagi ijodiy faoliyatini nazarda tutadi. Web platformaning quyidagi vazifalarini alohida ko'rsatib o'tish joiz:

- maktabgacha ta'lim tashkiloti faoliyatining ochiqligini va uning faoliyatini Internetda yoritishni ta'minlash;
- ishtirokchilarning o'zaro munosabati uchun sharoit yaratish va ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilari: o'qituvchilar, ota-onalarni xabardor qilish;
- ta'lim tashkiloti pedagoglari va mutaxassislarining pedagogik tajribasini tarqatish;

- ta'limni axborotlashtirish rolini oshirish, hududda yagona axborot infratuzilmasini yaratishga ko'maklashish.

Maktabgacha ta'lim tashkiloti platformasining faoliyati quyidagilarga imkon beradi: o'qituvchilar va ota-onalarning yagona hamjamiyatini shakllantirish; maktabgacha ta'lim tashkiloti o'qituvchilarining o'zini-o'zi ijodiy amalga oshirishi uchun sharoit yaratish; o'qituvchilar va bolalarning yutuqlarini ommalashtirish; maktabgacha ta'lim tizimi pedagogik hamjamiyatining axborot kompetentsiyasini oshirish.

Maktabgacha ta'lim tashkilotining platformasi yordamida o'zaro hamkorlik qilishga tayyorgarlik bilim, ko'nikma, ushbu o'zaro munosabatlarga qiziqish, shaxsning ma'lum fazilatlarini va qobiliyatlarini o'z ichiga oladi.

Muammoni o'rganib chiqib, biz ota-onalarning ta'lim tashkiloti faoliyatidan qoniqishni o'rganish uchun E.N.Stepanov usuli bo'yicha so'rovnomani tanladik.

Anketa eksperimental tadqiqotning boshida va oxirida ota-onalarga taklif qilindi. So'rovda 20 kishi ishtirok etdi. So'rov anonim tarzda o'tkazildi, shu sababli respondentlarning ismlari tartib raqamlari bilan almashtirildi. Anketa 1-ildovada keltirilgan. Ota-onalarning axborot o'zaro ta'siriga tayyorligini o'rganish natijalari 1.1-jadvalda keltirilgan.

Ota-onalarning axborot o'zaro ta'siriga tayyorligini o'rganish natijalari¹

	Platforma orqali maktabgacha ta'lim muassasasi bilan o'zaro munosabat		Maktabgacha ta'lim muassasasining platformasidan foydalanish			Maktabgacha ta'lim muassasasining platformasidan foydalanish ko'nikmasining mavjudligi		
	Ijobiy	Salbiy	Ha	Yo'q	Ba'zida	Ishonchli foydalanuvchi	Ba'zan yordam kerak bo'ladi	Ko'nikmalar yo'q
1.	+		+			+		
2.	+		+			+		
3.	+				+	+		

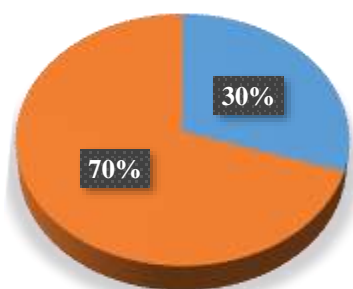
¹Muallif tomonidan tuzilgan.

4.		+		+				+
5.	+				+	+		
6.		+			+		+	
7.		+			+		+	
8.		+			+		+	
9.		+			+		+	
10.		+			+		+	
11.		+		+			+	
12.	+		+			+		
13.	+		+			+		
14.		+		+			+	
15.		+			+		+	
16.		+			+		+	
17.		+			+		+	
18.		+			+		+	
19.		+			+		+	
20.		+			+		+	

Ota-onalarning ma'lumot o'zaro ta'siriga tayyorligi natijalarini vizual taqdim etish mumkin Shunday qilib, so'rov ota-onalarning maktabgacha ta'lim tashkiloti bilan o'zaro hamkorlik qilishga tayyorligini ko'rsatdi, biroq shu bilan birga, ota-onalar tashkilot faoliyati to'g'risida yetarli ma'lumotga ega emasligi va

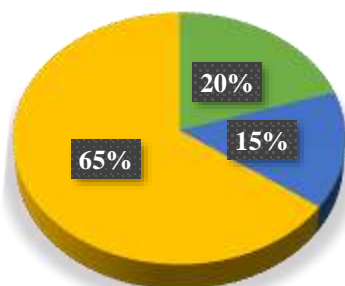
platforma orqali o'zaro munosabatlarga salbiy munosabatda ekanligi ma'lum bo'ldi, buni esa samaradorlikni tushunmaslik bilan izohlash mumkin.

Platforma orqali maktabgacha ta'lim muassasasi bilan o'zaro munosabat

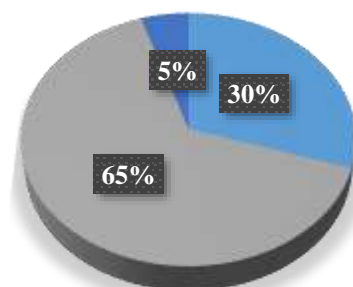
■ Ijobiy ■ Salbiy

Maktabgacha ta'lim muassasasining platformasidan foydalanish

■ Ha ■ Yo'q ■ Ba'zida

Maktabgacha ta'lim muassasasining platformasidan foydalanish ko'nikmasining mavjudligi

■ Ishonchli foydalanuvchi
■ Ba'zan yordam kerak bo'ladi
■ Ko'nikmalar yo'q

rasm. Ota-onalarning axborot o'zaro ta'siriga tayyorligini o'rganish natijalari²

Ota-onalarning maktabgacha ta'lim tashkiloti faoliyati to'g'risida xabardorligini o'rganish uchun anketa so'rovnomasi³

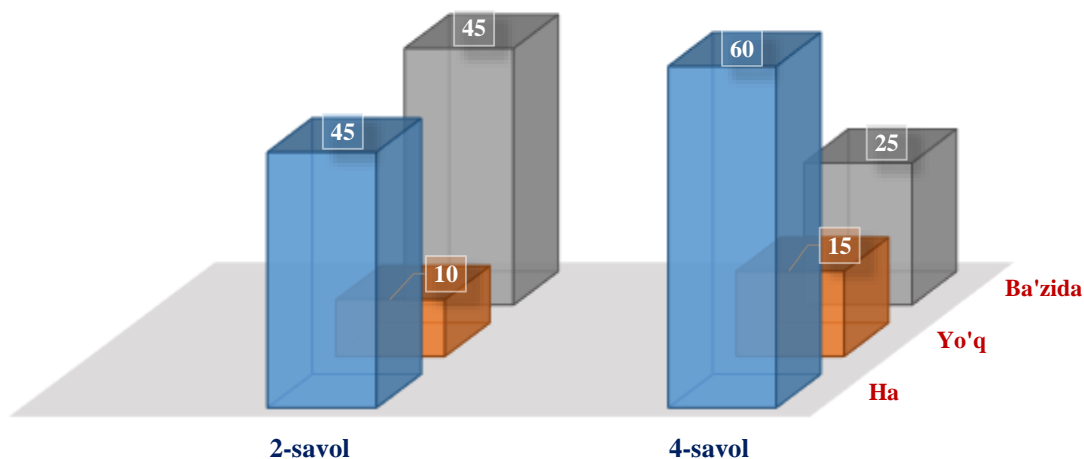
No	Savol mazmuni
1.	Siz maktabgacha ta'lim tashkilotining farzandingizni o'qitish va tarbiyalash sohasidagi maqsad va vazifalari, maktabgacha ta'lim tashkilotining ishlash tartibi, ovqatlanish haqida ma'lumot olasizmi?
2.	Maktabgacha ta'lim tashkilotida bolalarni moslashtirish bo'yicha maxsus ish olib boriladimi (ota-onalar bilan suhbatlar, tashrifning birinchi kunlarida ularning guruhda bo'lish imkoniyati)?
3.	Maktabgacha ta'lim tashkilotidagi bolaning hayotiga oid turli savollarga javob olasizmi?
4.	Maktabgacha ta'lim tashkilotida ota-onalar, bolalar va o'qituvchilar ishtirokida qo'shma tadbirlar tashkil etiladimi?
5.	Maktabgacha ta'lim tashkiloti xodimlari ularning ishi ota-onalarni qanchalik qoniqtirayotgani (suhbatlar, anketalar) bilan qiziqadi?
6.	Farzandingizning individual qobiliyatlarini rivojlantirish uchun qo'shimcha xizmatlar taklif qilinadimi?

Bundan tashqari, 3.2-jadvalda keltirilgan ota-onalar bilan o'zaro munosabatlarni va ularning maktabgacha ta'lim tashkiloti faoliyatidan

²Muallif tomonidan tayyorlangan.

³Muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

xabardorligini o'rganish uchun so'rovnoma o'tkazildi. So'rov natijalari 3.2-rasmda keltirilgan.

rasm. Ota-onalarning maktabgacha ta'lim tashkiloti faoliyati to'g'risida xabardorligi⁴

Natijalarni o'rganish shuni ko'rsatdiki, hamma ota-onalar ham maktabgacha ta'lim tashkiloti faoliyati to'g'risida xabardor emaslar, bu oila bilan o'zaro munosabatlarning innovatsion shakli - Internet platformasidan foydalanish zarurligini isbotlaydi, bu orqali har bir ota-ona unga vaqt ajratishi, psixologik va pedagogik kompetensiyani yaxshilashi, maktabgacha ta'lim tashkilotining faoliyati haqida tezda ma'lumot olishi, qulay vaqtda mutaxassislar bilan maslahatlashishi mumkin. Ota-onalarning atigi 30 foizi maktabgacha ta'lim tashkilotining bolani o'qitish va tarbiyalash sohasidagi maqsad va vazifalari, maktabgacha ta'lim tashkilotining ishlash tartibi va ovqatlanishi to'g'risida ma'lumot oladi. Ota-onalar (40%) har doim ham maktabgacha ta'lim tashkilotida bolaning hayotiga oid turli savollarga javob olmaydilar. Shuningdek, javoblar tahlili shuni ko'rsatdiki, maktabgacha ta'lim tashkiloti xodimlari kamdan-kam hollarda ota-onalarning o'z ishlaridan qoniqishlariga qiziqishadi va bolaning individual qobiliyatlarini rivojlantirish uchun qo'shimcha xizmatlarni deyarli taklif qilmaydilar.

Ikkinchidan, axborot texnologiyalaridan foydalanish maktabgacha ta'lim tashkilotida mashg'ulotlar samaradorligini oshiradi va maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi o'zaro munosabatlar zamonaviy texnologiyalardan foydalangan holda samarali amalga oshiriladi hamdamaktabgacha ta'lim

⁴Muallif tomonidan tayyorlangan.

tashkiloti, tashkilot va oila o'rtasidagi hamkorlikni samarali amalga oshirish imkonini beruvchi ota-onalar bilan ishlashning innovatsion shakllari ishlab chiqiladi.

Ota-onalar bilan ishlashning ma'lum shakllarini tanlash, birinchi navbatda, ularning samaradorligiga ishonch, shuningdek, ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasida oilaning manfaatlari va ehtiyojlari atrofida yaqinlashish imkoniyati bilan izohlanadi. Oila a'zolarini bolalar bog'chasida bolaning hayotiga jalb qilish ta'lim xizmatlarining sifatini oshirishi mumkin.

Maktabgacha ta'lim tashkilotining web-platformasida har qanday ota-ona ta'lim tashkilotidagi ta'lim jarayonining xususiyatlari bilan tanishish, so'nggi yangiliklarni bilish va shu bilan bolalar bog'chasida bo'layotgan barcha voqealardan doimo xabardor bo'lish imkoniyatiga ega bo'ladi. Maktabgacha ta'lim tashkilotining platformasi o'ziga xos xususiyatlarga ega: maqsadlar va qadriyatlar, ta'limning yo'nalishi va tashkil etilishi, turmush tarzi, ta'lim tashkilotining xususiyatlarini aks ettiradi, foydalanuvchi uchun aniq, tushunarli tuzilishga ega.

Sayt faoliyati davomida ko'zlangan maqsadlar maktabgacha ta'lim tashkiloti oldida turgan asosiy maqsadlarga mos kelishi kerak: maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalash va o'qitish, ota-onalar bilan yaqin hamkorlik, axborotga bo'lgan ehtiyojlarni qondiradigan resurs muvaffaqiyati.

Birinchi navbatda, platforma foydalanuvchilari ta'lim tashkilotining hozirgi va bo'lajak tarbiyalanuvchilarining ota-onalari hisoblanadi. Ota-onalarni quyidagilar qiziqtiradi: ta'lim tashkilotidagi ta'lim mazmuni; ta'lim dasturining xususiyatlari; qo'shimcha ta'lim xizmatlari tizimlari; ta'lim va tarbiya shartlari (xavfsizlik, bo'sh vaqtni tashkil etish, ovqatlanish, tibbiy yordam, fanni rivojlantiruvchi muhitning holati, o'quv jarayonini texnologiya bilan ta'minlash va boshqalar), bolalarining yutuqlari.

Yuqorida aytilganlarga asoslanib, platformaning asosiy maqsadi ota-onalarni bolalar bog'chasida bolalar bilan tarbiyaviy ishlarni amalga oshirish shartlari, dinamikasi va o'ziga xosligi bilan tanishtirish, bolaning huquqlari, uni tarbiyalash, maktabga tayyorlash, qobiliyatlarini rivojlantirish, ota-onalar e'tiborini himoya qilishni ta'minlash bo'yicha zarur ma'lumotlarni yetkazishdir, degan xulosaga kelish mumkin.

Samarali o'zaro ta'sir o'tkazish uchun maktabgacha ta'lim tashkilotining platformasi aniq va tushunarli tuzilishga ega bo'lishi kerak, shunda harakat qilish oson, kerakli narsalarni qidirish oson bo'ladi. Saytning asosiy maqsadi ota-onalarni bolaning qulay aqliy rivojlanishining asosiy qonuniyatlari va shartlari bilan tanishtirish, tadqiqot natijalarini ommalashtirish va tushuntirish, bola yoki

o'z shaxsiyatini rivojlantirish, bilimga bo'lgan ehtiyojini va uni tarbiyalashda foydalanish istagini shakllantirishdan iborat.

Maktabgacha ta'lim tashkilotining saytidan foydalanish quyidagilarga imkon beradi: ta'lim tashkilotining yaxlit ijobiy qiyofasini shakllantirish; ota-onalarning tashkilotdagi ta'lim xizmatlari sifati to'g'risida xabardorligini oshirish; ta'lim jarayoni ishtirokchilari, ta'lim tashkilotining ijtimoiy sheriklari o'zaro hamkorligi uchun sharoit yaratish; pedagogik tajriba almashishni amalga oshirish; ota-onalarning psixologik-pedagogik kompetentsiya darajasini oshirish; ota-onalarning shaxsiy va madaniy ongini faollashtirish; bolalar bog'chasining o'quv jarayonida ishtirok etish.

Ota-onalar bolalar bog'chasi veb-saytidan quyidagi ma'lumotlarni olishlari mumkin:

1) platformaning asosiy axborot va resurs komponentlari haqida:

- MTT haqida umumiy ma'lumot (aloqa ma'lumotlari, tarix, an'analar, resurslar bilan ta'minlash, me'yoriy hujjatlar va boshqalar);

- joriy ta'lim dasturlari, ta'lim mazmunining o'ziga xos xususiyatlari bo'yicha ma'lumotnomalar;

- o'quv jarayonini tashkil etish bo'yicha materiallar;

- bolalar bog'chasining joriy hayotidagi voqealar haqida materiallar (bayramlar, tanlovlar, konferentsiyalar, ko'rgazmalar, aktsiyalar, loyihalar, festivallar va boshqalar);

- samarali pedagogik tajriba, shu jumladan, tayanch platforma doirasida ta'lim tashkilotining innovatsion faoliyatini amalga oshirish to'g'risidagi materiallar;

- tashkilotning ijtimoiy faolligini ko'rsatadigan materiallar;

- tarbiyalanuvchilar, tarbiyachilar va ta'lim tashkiloti mutaxassislari (muvaffaqiyatlar, yutuqlar va boshqalar).

Sayt ko'p sonli odamlarni o'z vaqtida xabardor qilish bilan bog'liq barcha muammolarni bartaraf qiladi. "Bizning xodimlar" sahifasi ota-onalarni bolalar bog'chasi xodimlari bilan tanishtiradi va tarbiyachilarning shaxsiy sahifalariga tashrif buyurish imkoniyatini beradi, bu esa tarbiyachining pedagogik tamoyillari, uning ish sohalari va yutuqlari bilan tanishish imkonini beradi. Ota-ona bu haqda har doim ham kundalik muloqotdan bilib olmasligi mumkin.

Barcha MTT mutaxassislarning shaxsiy sahifalari mavjud emas: hamshira, psixolog, nutq terapevti, musiqa direktori, tasviriy san'at mutaxassisi, jismoniy tarbiya o'qituvchisi va metodist. Bu ota-onalarga psixologik-pedagogik yordam ko'rsatish va zamonaviy maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashda manzilli

yordam olishga qaratilgan ota-onalar uchun elektron maslahat liniyalarini to'sib qo'yadi.

Ota-onalar quyidagi masalalar bo'yicha mutaxassislariga murojaat qilishlari mumkin: bolaning maktabga kirishga tayyorligi, yosh inqirozlarining namoyon bo'lishi; hissiy-irodaviy sohaning buzilishi, oila a'zolari o'rtasidagi munosabatlarning buzilishi; tekis oyoqlarning oldini olish; nutq nuqsonlarini bartaraf etish va ularni qiziqtirgan boshqa masalalar.

MTTweb-platformasining interaktivligi barcha bo'limlarda "Savol bering" sarlavhasi bilan taqdim etilgan bo'lib, bu bevosita bog'cha xodimiga maxfiy tarzda savol berish, ishni tashkil etish bo'yicha o'z fikr-mulohazalarini va istaklarini qoldirish imkonini beradi. Bundan tashqari, sayt interfeysida "sharh qoldirish" maxsus funksiyasi mavjud. Bu "o'qituvchi-ota-ona", "ota-ona-ota-ona" muloqotining o'ziga xos ochiq platformasi bo'lib, u ham ota-onalarga o'z fikrlarini ochiq aytish, muhokama qilish, sharh va istaklarini qoldirish imkoniyatini beradi.

2) bolalar bog'chasi bilan hamkorlikda axborot texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklari haqida:

- maktabgacha ta'lim tashkilotining ma'lumotlariga kirish vaqtini minimallashtirish;
- har qanday hujjatlarni, fotomateriallarni ko'rish imkoniyati;
- axborotni tezkor qabul qilish;
- axborot oqimlarini kengaytirish;
- bolalar bog'chasi va uning barcha xodimlarining ish vaqtiga istalgan vaqtda bepul kirish;
- uydan chiqmasdan maktabgacha ta'lim tashkiloti mutaxassislari bilan maslahatlashish;
- psixologik-pedagogik kompetentsiyani takomillashtirish;
- maktabgacha ta'lim tashkilotining barcha faoliyatidan xabardor bo'lish imkoniyati;
- bolalar salomatligini saqlash usullari, ularning xavfsizligi, bolaning oilada va jamiyatda o'zini tutish qoidalari, maktabgacha yoshdagi bolalarni o'qitish va tarbiyalash bo'yicha foydali maslahatlar haqida ma'lumot olish.

Ta'lim texnologiyasi XXI asr ta'lim tajribasining asosiy qismidir. Ta'lim maskaniga to'g'ri kiritilganda, kompyuterlar, video konferensiya va hatto sun'iy intellekt kabi vositalar bolalarning ta'limini to'ldirish, nogiron tarbiyalanuvchilarni qo'llab-quvvatlash va turli xil qo'shimcha ilovalar va imtiyozlarga ega bo'lishi mumkin. Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasi ta'lim

tizimida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishda quyudagi asosiy muammolar ko'zga tashlanadi

Ko'pgina tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, o'qituvchilarning salbiy munosabati va ishonchsizligi axborot kommunikatsion texnologiyalari integratsiyasida qiyinchiliklarga olib kelishi mumkin, shuning uchun o'qituvchilarni o'qitish qulay va kamroq xavfli muhitda o'tkazilishi kerak. Bu o'qituvchilarga ishonchli tarzda o'qitish va o'rganish uchun axborot kommunikatsion texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha kompetentsiyaga ega bo'lish imkonini beradi.

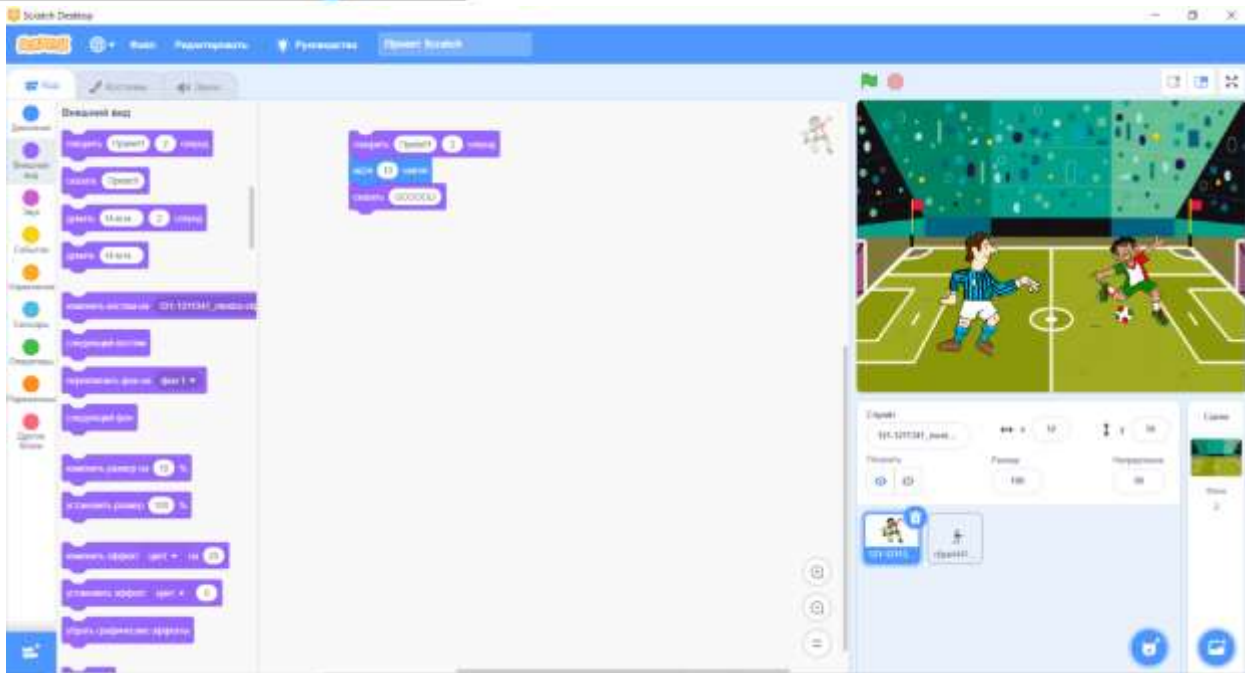
Resurs almashish platformalarini yaratish orqali onlayn ta'lim resurslarining sifati va miqdorini yaxshilash. AKT integratsiyasiga hech qachon oson kirish mumkin bo'lgan onlayn resurslar va resurslarni almashish platformalarisiz erishib bo'lmaydi. Resurs platformasini yaratish va onlayn ta'lim resurslarini almashish orqali asosiy Internetga kirish imkoniga ega o'qituvchilar videolar, rasmlar va o'quv dasturlari ko'rsatmalari kabi yuqori sifatli o'quv materiallarini olishlari mumkin.

Axborot kommunikatsion texnologiyalari integratsiyasi natijalarini o'lchash uchun baholash tizimlari kerak. Baholash tadqiqotchilar va asosiy manfaatdor tomonlar uchun integratsiya jarayoni qanchalik yaxshi ishlashini aniqlash uchun muhimdir.

Maktabgacha ta'limda tarbiya samaradorligini oshirish yuzasidan davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim-tarbiyada axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishni yanada takomillashtirish yuzasidan tuman (shahar) Maktabgacha ta'lim bo'limlari tomonidan o'quv-seminarlar, tushuntirish ishlari olib borilmoqda. Ushbutadbirlarda "OPEN EMIS" tizimidagi xato kamchiliklarni tuzatish bo'yicha amaliy ko'nikmalar berilmoqda⁵.

Maktabgacha ta'lim tizimini raqamlashtirish birinchi marotaba AQSH va Buyuk Britaniyada 2003 yil "Raqamli ta'lim kunduzgi parvarish markazlari" tuzilgan. Bunda asosan bola dunyoni turli istiqbollari va qarashlarini tushunishi vaqadrlash uchun o'rgatilgan. Germaniyada olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, uch yoshdagi bolalar televizor, radio, planshet va telefonga qiziqishlarini ta'kidlab, agar bolalarni kichik yoshidan media savodxonligida o'rgatilsa, albattatexnologiya mutaxassislari bo'lib shakllanishi aytib o'tilgan.

⁵Mirziyoyev Sh. O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash. Xalq so'zi, 2019 yil 8 may.

Scratch dasturida sahna ko'rinishi⁶

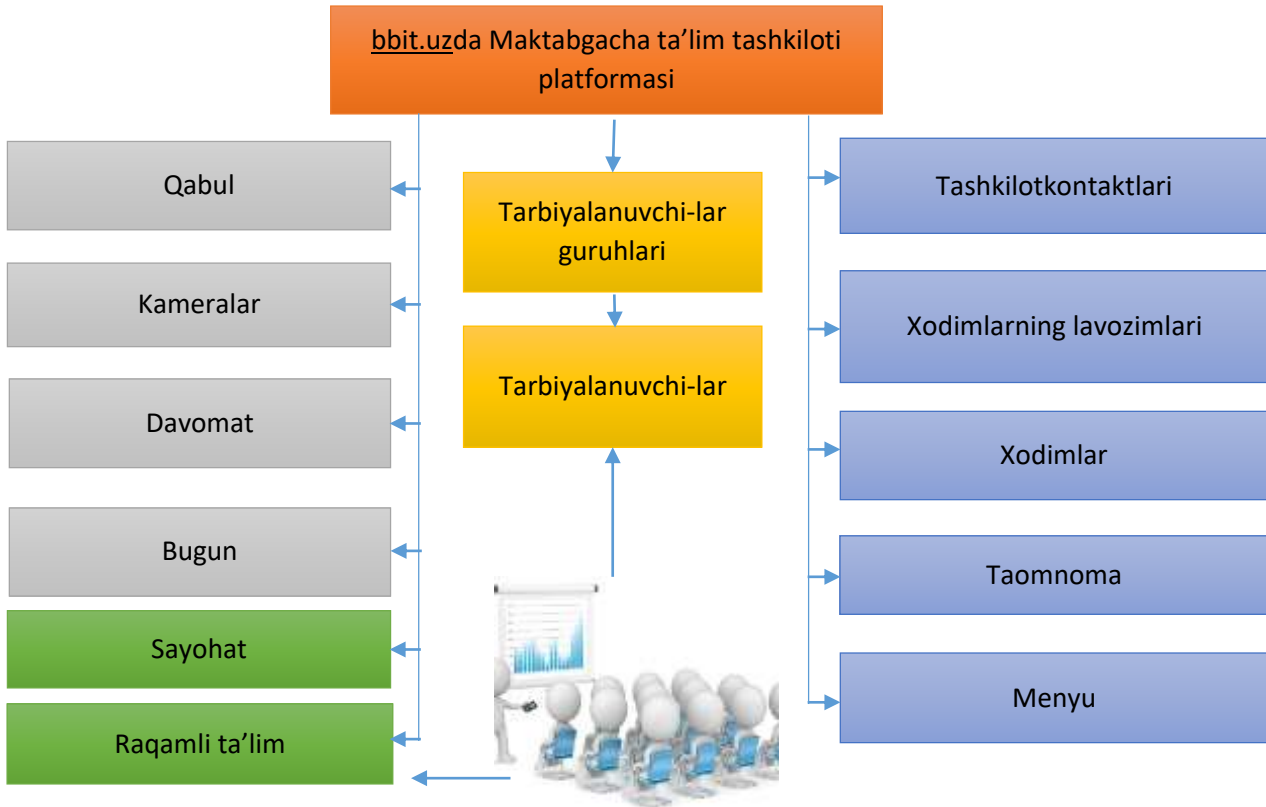
Bolalarga televizordan namoyish etiladigan multfilm qahramonlari har birining hayotiga ta'sir ko'rsatadi va bola o'zini multfilm qahramonlarini hayoti bilan bog'lab taqlid qiliadi. Bolalarga multfilmlar ham inson aql idroki va qo'li bilan yaratilgan bir film ekanligini tushuntirib, amalda shu film qahramonlarini Scratch dasturida o'zlari yaratishlari mumkinligini o'rgatishdan iborat.

Scratch dasturlash tili oddiy va tushunarli bo'lganligi sababli unda nafaqat maktab o'quvchilari balki bog'cha bolalari ham o'z interfaol loyhalarini amalga oshirib o'zlari yo'qtirgan multfilm qahramonlarini yaratishlari mumkin. Scratch dasturlash muhitida LEGO konstruktorlik dasturi asos qilib olingan. Konstruktor shakldagi bunday bloklarning soddaligi dasturlashni qiziqarli o'yin shaklda o'rganish imkonini beradi. Masalan, 5 yoshdan 7 yoshgacha bo'lgan bolalar bilan ta'lim tarbiyasiga muomala madaniyatini shakllantirishga oid multfilm yaratish misolida personajlarni tanlashda bolalarning fikridan foydalanish mumkin. Bu holatda rag'bat tariqasida bola mashg'ulotni tez o'zlashtiradi. Bolalarga sport bilan shug'ulanishga qiziqtirish, sport bilan chiniqish, sog'lom bo'lish tushunchalarini singdirish uchun multfilm qahramonlarini sahnaga yaratish mumkin (3.5-rasm).

Dastur sahnasida bolalar sport o'yini qahramoni, ya'ni futbolchilarning to'p bilan o'ynashini harakatli amallar kodini terib jonlantiradilar va kichik multfilm yaratadilar. Scratch dasturida boshqa dasturlar kabi kichik muloqot dasturlarini ham yaratish mumkin. Muloqot dasturlarida foydalanuvchi o'zi loyhashtirilgan

⁶Muallif ishlanmasi.

ma'lumotlarni kiritishi kerak bo'ladi. Masalan, yuqorida futbol komandasini tuzib, har bir persanajga ovoz beradigan skriptni hosil qiladi va yaratilgan qahramonlar saqlanadi. MTTlarda raqamli ta'limning joriy etilishi yosh avlodni kompyuter texnologiyalarini tezroq o'zlashtirishi va boshqa sohalardakeng tatbiq qilib turli xil loyihalar yaratishiga asos bo'lishi mumkin.

bbit.uzda Maktabgacha ta'lim tashkiloti platformasi sxemasi⁷

Yuqoridagilardan kelib chiqqan holda, tadqiqotda **bbit.uz** tizimida Maktabgacha ta'lim tashkiloti platformasining tarkibiy tuzilishiga qo'shimcha ravishda "Sayohat" va "Raqamli ta'lim" bo'limlarini qo'shish taklifi ilgari surildi. Chizmada bu yangilik o'z aksini topgan. Ota-onalar farzandlarini bog'chaga qo'yimoqchi bo'lganlarida avvalo tizimdagi sayohat bo'limiga kirib bog'cha imkoniyatlari bilan tanishadilar va hududlaridagi bo'sh o'rin mavjud bo'lgan bog'chaga qo'yganlaridan so'ng, ariza navbatini kutib turmasdan yo'llanmani tezroq olib, bolalarini bog'chaga joylashtiradilar. Tizimdagi raqamli ta'lim bo'limi tanlansa, unda ota-ona va bolalar uchun onlayn darslar, oddiy kompyuter savodxonligi va internet xavsizligi, axborotdan to'g'ri foydalanish ko'rsatmalari, multfilm yoki bola yoshiga mos ssenariy tuzib, Scratch dasturida harakatli qahramonlarni yaratishlari mumkin bo'ladi.

⁷Muallif ishlanmasi.

xulosalar

Yig'ilgan kuzatishlar asosida MTTni tashkil etish bo'yicha bir qator tavsiyalar ishlab chiqildi, ularning direktori AKTni bolalarning o'qishi va o'yinlariga joriy etish jarayonini boshlashga qaror qilishi mumkin. Ushbu tavsiyalar boshlangan jarayonni tezlashtirishga intilayotgan va uni yanada yuqori bosqichga olib chiqish, AKT integratsiyasini yanada samarali, intensiv va samaraliroq qilish, yangi g'oyalar, hamkorlar, vositalar va maqsadlar bilan boyitish va mustahkamlash istagida bo'lgan direktorlar uchun ham foydali bo'ladi.

Ushbu tavsiyalarni sakkiz bosqichli tizim shaklida taqdim etish mumkin: salohiyatni rivojlantirish; erishilgan darajani aniqlash; maqsad va vazifalarni shakllantirish; muhitni shakllantirish; xodimlarning kasbiy o'sishiga hissa qo'shish; amalga oshirish, kuzatish va aks ettirish; onlayn hamjamiyatlarga qo'shilish; keyingi rivojlanishni rejalashtirish. Biroq, bu ketma-ketlik majburiy va o'zgarimas emas. Bundan tashqari, u chiziqli emas: ba'zi qadamlar parallel ravishda bajarilishi yoki kerak bo'lganda siklik takrorlanishi ham mumkin.

Maktabgacha ta'lim tashkilotining web-saytdagi ma'lumotlarning afzalligi shundaki, ota-onalar bolalar bog'chasi hayotini kuzatib borishlari, mutaxassislardan maslahat olishlari, unga qulay bo'lgan istalgan vaqtda bola bilan yangi fotosuratlarini ko'rishlari mumkin, bu esa ota-onalarga o'zlarining pedagogik vakolatlarini oshirish imkonini beradi. Demak, maktabgacha ta'lim tashkilotining platformasidan foydalanish ota-onalarga o'zlari uchun qulay bo'lgan istalgan vaqtda maktabgacha ta'lim tashkilotining hayoti va faoliyati, mutaxassislarni qabul qilish soatlari bilan bog'liq barcha savollariga javob topishga, tarbiya va ta'lim haqida ma'lumot olishga yordam beradi.

Mamlakatimiz MTTlarida 5ta markaz mavjud bo'lib bu markazlarning har birida bola mashg'ulot o'tib ta'lim-tarbiya oladi. Taklif sifatida MTTda 6-markazni, ya'ni raqamli ta'lim markazini tashkil qilishni aytish mumkin. Bu markazda bola 10 minut kompyuter savodxonligini oshirib, raqamli smartfon va planshetlar kabi raqamli so'nggi qurilmalar bilan tanishtirib boriladi. Kompyuter va telefon planshetlardan foydalanishda xavsizlik texnika qoidalari va sanitar gigenik talablarga rioya qilish o'rgatilib boriladi. Bunday qurilmalar bilan ishlash uchun MTT bolalari yonida raqamli ta'lim mashg'ulotiga ma'sul tarbiyachi bo'lishi shart. Bu raqamli ta'lim markazini bolalarga ochishdan maqsad bola zamonaviy elektron qurilmalarni ishlatib qolmasdan, balki internet tarmog'idagi har xil salbiy oqibatlariga olib keladigan saytlarga kirib foydalanishi oldi olinadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasining 2020 yil 22 dekabrda "Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standartini tasdiqlash to'g'risida"gi 802-sonli qarori.
2. "Ilk qadam" maktabgacha ta'lim muassasasining davlat o'quv dasturi. T: 2018 y. 21-bet.
3. www.OpenEmis.uz
4. www.id.egov.uz
5. www.bbit.uz
6. www.mdo.uz